

Savas nodevības trauma

Fransuāzas Sagānas stāstam *Esiet sveicinātas, skumjas* režisors Klāvs Mellis piedāvā negaidītu, bet pārlicinošu skatpunktu

FRANSUĀZAS Sagānas pirmā grāmata, ļoti jaunos gados uzrakstīta, ir brīnišķīgs pieaugšanas stāsts. Izlasīju to istajā vecumā, kad identificēties ar jauniņo Sesilu bija tikpat viegli, cik smagi – atzīt viņas (un tātad arī savu) vainu, egoistiski iznīcinot kaut ko vērtīgu, lai pēc tam iepazītu skumjas par neatgūstamo. Tiem, kas nav raudājuši, lasīdami *Esiet sveicinātas, skumjas*, sižets vienā teikumā. Pusaudze Sesila brīvas kūrorta dzīves alkās iznīcina savas tēva Reimona un nelaiķes mātes draudzenes Annas jūtas un nojauš, ko ir izdarījusi, kad Anna pazūd no viņu dzīves.

Atceroties savas sajūtas, iet uz Dailes teātra Lielajā zālē iestudēto izrādi bija gan intriģējoši, gan bail. Intriga ņēma virsroku. Būtu taču dīvaini, ja režisors Klāvs Mellis un radošā grupa no teātra *Kvadrifrons* – scenogrāfijas un kostīmu līdzautore Ance Strazda, kustību režisors Rūdolfis Gediņš un mūzikas režisors Kārlis Tone –, tāpat kā scenogrāfs Andris Kaļiņins un gaismu mākslinieks Jānis Sniķers mēģinātu lasīt Sagānu ar manām pusaudzes acīm.

Sagānas stāsta izteiktā vertikāle – visu redz, novērtē un šķietami arī izkārtu Sesila, tas ir viņas skatpunkts, turklāt raugoties uz sevi pagāt-

Recenzijas autore —
Edīte
Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Iet uz Dailes
teātra izrādi
bija gan
intrīģējoši,
gan bail

nē – ir pārcelta horizontālē. Proti, viss notiekošais ir vienādnozīmīgs neatkarīgi no tā, ko domā un jūt Sesila, un arī visas darbības personas ir vienlīdz iesaistītas – ikviens manipulē, un ar katru tiek manipulēts. Kamēr izrādes radītāji noskatās uz to olimpiskā mierā ar zināmu sociālkritisku piešprici. Pārtikušie skaistuļi, kas izvēlējušies Francijas dienvidu kūrorta garlaicību un laikos romānus, lai nepiedalītos lielpilsētas dzīvē un konkurencē, viņu skatījumā ir kā pūdeļi – krāšņi radījumi bez jēlkādas noderības. (Gluži iespējams, ka pūdeļus pieminējusi arī Sagāna, bet par noteiktu apzīmējumu tos padarījis izrādes teksta autors un režisors Klāvs Mellis.)

Apzināti lietoju vārdu savienojumu «izrādes radītāji», jo šis patiešām

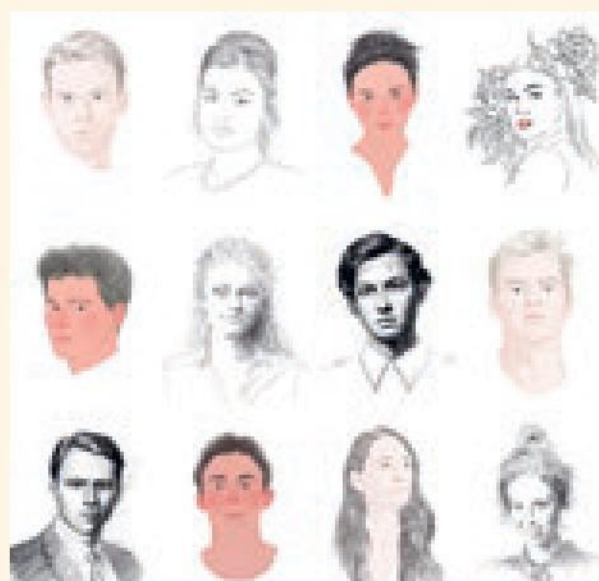
ir gadījums, kad visas grupas idejas ir sapinušās neatšķetināmi, un scenogrāfija vai horeogrāfija nosaka iestudējuma struktūru tieši tāpat kā režija. Andris Kaļiņins tikai pavasarī ir beidzis Mākslas akadēmijas scenogrāfus, taču viņa vārds jau palicis atmiņā ar redzēto darbu ārkārtīgo, bet ietilpīgo minimālismu – teiksim, Valmieras teātra izrādē *Dzīvais ūdens* pietika ar kodatslēgu pie iedomātās svētnīcas durvīm un titru mašīnu, kurā lasījām remarkas.

Šajā Dailes teātra izrādē telpu veido pret skatītājiem sagāzta plakne – jau pieminētā horizontāle, drusku deformēta. Darbības personas uz tās dzīvo savu rūpīgi horeografēto dzīvi, kurā nozīme ir katram žestam, kopējai pozai, lēnam slīdējumam lejup vai kāpienam augšup, vai – ja darbība ir izsmelta – kritienam pāri malai, tāpus horizonta. Lielisks veids, kā padarīt izrādi «saredzamu» visiem milzīgajā zālē izkļiedētajiem skatītājiem: tie, kas sēž tuvumā, novērtē mīmiku; jo tālāk no skatuves, jo skaidrāks ir kustību musturs, gaismu un siluetu spēles. Tajās nolasāmi arī šādi tādi ironiski citāti – atšifrēju kaut ko no vizuālā teātra meistara Roberta Vilsona (nejaukt ar jauno latviešu dzejnieku!) telpas, gaismas un kustības savienošanas paņēmieniem, kaut ko no seksualitātes trubadūra Dž. Dž. Džilindžera ķermeņu dailes principiem. Turklāt pie neatkarīgo

IR IESAKA

24. 28. novembris
IZRĀDE. JAUNIE LATVIEŠU STĀSTI JAUNĀ RĪGAS TEĀTRA KAMERZĀLĒ. 17 gadus

pēc slavenās Alvja Hermana izrādes *Latviešu stāsti* mūsdienu cilvēku stāstus stāstīs teātra topošie aktieri. Izrādes režisors Vilis Daudziņš: «Izrāde ir jauno aktieru tuvplāna portrets, kurā viņi stāsta par savu laiku un cilvēkiem līdzās. Tā ir pavisam cita paaudze, viņi runā citādi. Nemainīgs palicis tikai viens – kā toreiz, tā tagad tās ir cilvēka bezgalīgās ilgas pēc laimes.» Biļetes cena 22 €. Bilesuparadize.lv

28. novembris
KONCERTS. TRIO PALLADIO. KAMERMŪZIKAS ŠEDEVRI. LIELAIS DZINTARS KAMERZĀLĒ.

Vijolniece Eva Bindere, pianists Reinis Zariņš un čelliste Kristīne Blaumane atskaņos Fēliksa Mendelszona klaviertrio, būs Santas Ratnieces skaņdarba pasaules pirmatskaņojums un Pētera Vaska *Vientuļā eņģeļa* kamerversija. Īpašais pārsteigums – britu komponistes Rebekas Klārkas klaviertrio. Koncerta sākums plkst. 15. Biļetes cena 10–25 €. Bilesuparadize.lv

Pārtikušie skaistuļi – Katrīnas Grigas Elza, Andra Buļa Reimons, Milēnas Miškēvičas Sesila un Niklāva Kurpnieka Kirils – izvēlējušies Francijas dienvidu kūrorta garlaicību un laiskos romānus, lai nepedalītos lielpilsētas dzīvē un konkurencē

**ESIET
SVEICINĀTAS,
SKUMJAS!**

Dalles teātra
Lielā zāle.
Tuvākās
izrādes 3., 4.
decembrī.
12–30 €.

teātru formāta pieradušie mākslinieki pratuši iekļaut stāstu pusotrā stundā, neko no būtiskā nepazaudējot.

Izrāde ir ironiska, uzsvērti rotaļīga un diezgan ilgu laiku itin nemaz neatgādina Sagānas rakstības stilu. Izrādes vidū uzsvērtā spēle liek uzmanībai atslābt, bet tad kaut kas mainās. Varbūt esmu pieradusi pie citāda fokusa, pieņēmusi aktieru spēli un aizrāvusies ar viņu veiklo žonglēšanu starp ķermeņa izteiksmību mazliet jau uz akrobātikas robežas (plakne ir ļoti slīpa) un nosa-

cītu, bet precīzu teksta pasniegumu, un aiz šiem it kā ārējiem paņēmieniem sajūtusi smalkās saites, kas novilkas un nospriegotas starp tēliem.

Svarīgs ir katrs. Tiklab jaunie – Milēnas Miškēvičas savu kaprižu rezultātu aptvērusī Sesila, Katrīnas Grigas spēlētā Elza, naivais vampiņš, pati vēl gandrīz uz pusaudzības sliekšņa, Niklāva Kurpnieka vienlaikus apjukušais un uz nodevību gatavais Kirils. Tiklab pieaugušie – Andra Buļa Reimons, pleibojs, kurš rūpīgi piesargās, lai nevie-

na no sirdsdāmām pat nenojaustu, kā tikt līdz viņa vājumam un sāpēm, un Ilzes Ķuzules-Skrastiņas decenti nospēlētā Anna, aiz kuras stilīgajiem tērpiem, rituālajām pozām un stīvās pieklājības pat Sesila ierauga... mugurkaulu.

Milēna Miškēviča šo ieraudzīšanu nospēlē tā, ka paliec ar pēcdomām, kāda gan būs šīs Sesilas dzīve pēc traumas, ko nesusi pašas nodevība. Izrādās, ka tā ir tā pati «mana» Sagāna. Līdz jūtām iespējams tikt arī spēlējoties. ●

28.
novembris

**OPERA. PELNRUŠKĪTE
LATVIJAS NACIONĀLAJĀ
OPERĀ.**

Rosīni operas jauniestudējumā pasaka pārvērtusies par jautru drāmu pieaugušajiem. Iestudējuma veidotāji radošais duets Reno Dusē un Andrē Barbs operas darbību pārcēluši uz 1930. gadu Ņujorkas kabarē.

Pelnrušķīte Latvijā iestudēta pirmoreiz.

Uzvedums tapis sadarbībā ar Tulūzas operu, kur tiks pirmizrādīts 2023. gadā. Titullomā – ungāru mecosoprāns Dorotea Lānga, princis dons Ramiro – Pablo Martiness vai Mihails Čulpajevs. Biļetes cena 9–65 €. Bilesuparadize.lv

Līdz 31.
janvarim

**IZSTĀDE. ERNESTS
KĻAVIŅŠ. CIENASTS
GARDĒDIM
GALERIJĀ ALMA.**

Mākslinieks Ernests Kļaviņš:

«Manī vienmēr izraisa aizdomas apgalvojums, ka mākslu ir nepieciešams baudīt. Izstāžu zāles apmeklējums, šķiet, ir kļuvis par ieteikumu, kurš atrodams gandrīz katrā dzīvesstila žurnālā. (..) Galu galā daudz kas apšaubāms vai vienkārši stulbs var arī izrādīties izcils, baudpilns cienasts pašpasludinātam gardēdim. Ja labās gaumes diktātā tā noteikts, gardēdim bez pārmērīgas piepūles var arī iesmērēt istu sūdu.» Galerija-alma.lv

